

PREDLOG

CRNA GORA

**ODGOVORI NA PITANJA STRANA UGOVORNICA
KONVENCIJE O NUKLEARNOJ SIGURNOSTI NA
TREĆI NACIONALNI IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI OBAVEZA KOJE PROISTIČU IZ
KONVENCIJE O NUKLEARNOJ SIGURNOSTI**

PODGORICA, FEBRUAR 2023. GODINE

Br.	DRŽAVA	ČLAN/ REF. U NACIONALNOM IZVJEŠTAJU	PITANJE	ODGOVOR/KOMENTAR
1.	Francuska	Član 7 4.1.1, str.18	Pokriva li postojeći Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti izričito sljedeće tačke: donošenje novih propisa, licenciranje objekata, inspekcija, sprovođenje? Ako ne, hoće li te tačke biti uključene u budući zakon?	<p>Postojeći Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, koji je donijet 2009. godine, pokriva donošenje novih propisa (pravni osnov za donošenje podzakonskih akata), uslove za licenciranje, inspekciju i sprovođenje. Međutim, kako se u periodu od 2009. godine, kada je donijet postojeći Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, u značajnoj mjeri izmijenila pravna tekovina Evropske unije u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i radijacione sigurnosti, kao i potvrdili međunarodno-pravni instrumenti i na međunarodnom nivou donijeli standardi i smjernice Međunarodne agencije za atomsku energiju i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja, potrebno je bilo pristupiti izradi Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, u cilju unapređenja zaštite zdravlja ljudi i životne sredine u ovoj oblasti. Dakle, Predlogom zakona se unapređuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – primjena gradiranog pristupa u postupcima izdavanja ovlašćenja; – razmatranje opravdanosti djelatnosti i/ili aktivnosti pri primjeni jonizujućih zračenja; – dokazivanje ispunjavanja uslova u pogledu sigurnosti i bezbjednosti za posjedovanje izvora jonizujućih zračenja prije korišćenja; – sistem izdavanja ovlašćenja koja su vremenski ograničena i koja samim tim neće prouzrokovati nepotreban pritisak na poslove inspekcije; – sistem izdavanja ovlašćenja (stručno osposobljavanje, dekomisija, odlaganje, posjedovanje izvora jonizujućih zračenja i dr.);

				<ul style="list-style-type: none"> – preciziranje prekršajnih odredbi; – pravni osnov za izradu podzakonskih akata; – sistem adekvatnih zabrana; – aspekt bezbjednosti primjene jonizujućih zračenja; – medicinsko izlaganje posebno u smislu kontrole izlaganja pacijenata, njegovatelja i pomagača; – obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti gdje se može pojaviti radioaktivni materijal sa povećanim sadržajem prirodnih radionuklida (NORM); – zaštita od radioaktivnog gasa radona; – uređenje, po prvi put, ovlašćivanja izvoza i tranzita radioaktivnog otpada i tranzita istrošenog goriva, koji mora biti dozvoljen; – uređenje, po prvi put, ovlašćivanja uvoza, izvoza, tranzita, prevoza i korišćenja nuklearnih materijala; – primjena zaštitnih mjera iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata koje su vezane za nuklearne materijale i dr.
2.	Francuska	Član 7 4.1.2, str.21	Jesu li funkcije i zadaci vezano za inspekciju uređene u propisima navedenim na stranicama 20-21?	<p>Funkcije i zadaci inspekcije su uređeni su sljedećim zakonima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zakon o inspekcijskom nadzoru – Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti – Zakon o prevozu opasnih materija – Zakon o upravnom postupku – Uredba o organizaciji i načinu rada Državne uprave <p>U vršenju nadzora nad sprovođenjem mjera zaštite od jonizujućeg zračenja (što je propisano članom 48 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti) inspektor ima pravo i dužnost da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – naredi otklanjanje nedostataka u vezi sa radom s izvorima jonizujućeg zračenja; – obustavi rad sa izvorima jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala i oduzme dozvolu za obavljanje radijacionih djelatnosti dok se ne ispune propisani uslovi;

				<ul style="list-style-type: none"> – zabrani promet i korišćenje izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala dok se ne ispune propisani uslovi; – naredi otklanjanje utvrđenih nedostataka i ispunjenje propisanih uslova pravnim licima koja obavljaju poslove u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja; – zabrani pravnim licima ovlašćenim za obavljanje poslova u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja djelatnost dok ne otklone utvrđene nedostatke, odnosno ne ispune propisane uslove; – zabrani promet izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala preko granice Crne Gore dok se ne ispune propisani uslovi; – naredi otklanjanje utvrđenih nedostataka i ispunjenje propisanih uslova za mjerenja na graničnim prelazima; – naredi dekontaminaciju životne sredine; – naredi vođenje propisanih evidencija; – naredi propisano odlaganje radioaktivnog otpada; – naredi ispunjenje propisanih uslova i otklanjanje drugih nedostataka za koje se utvrdi da mogu izazvati štetne posljedice za zdravlje ljudi ili životnu sredinu. <p>Shodno navedenom zakonu, inspektor vrši kontrolu da li pravno lice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Agenciji dostavlja izvještaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini u propisanom roku, a u slučaju radijacionog udesa ili na zahtjev Agencije odmah (član 10 stav 1); 2) sprovodi propisana mjerenja radi procjene nivoa izlaganja jonizujućem zračenju profesionalno izloženih lica, lica na školovanju i naučno-istraživačkom radu, pacijenata i stanovništva (član 11 stav 1); 3) vrši sistematsku upotrebu izvora jonizujućeg zračenja u dijagnostičke svrhe suprotno propisanim uslovima (član 13 stav 3); 4) vodi evidenciju o izvršenim mjerenjima iz čl. 11 i 13 i izvještaj o tim mjerenjima ne dostavi Agenciji (član 14 stav 1);
--	--	--	--	---

				<p>5) profesionalno izložena lica ispunjavaju uslove za rad sa izvorima jonizujućeg zračenja shodno odredbama člana 15 ovog zakona;</p> <p>6) dozvoljava izlaganje jonizujućem zračenju licima iz člana 18 ovog zakona ili ne sprečava izlaganje jonizujućem zračenju iznad propisanih granica za stanovništvo (član 18);</p> <p>7) ugradjuje radioaktivni gromobran ili jonizujuće detektore dima koji imaju izvor jonizujućeg zračenja u gasovitom stanju ili izvor jonizujućeg zračenja čiji su produkti raspada u gasovitom stanju (član 19 st. 3 i 4);</p> <p>8) od Agencije ne pribavlja potvrdu o evidentiranju izvora jonizujućeg zračenja malog radijacionog rizika (član 20 stav 1);</p> <p>9) obavlja radijacionu djelatnost bez dozvole Agencije (član 21 stav 1);</p> <p>10) ne uspostavlja i ne sprovedi Program osiguranja i kontrole kvaliteta mjera zaštite od jonizujućeg zračenja (član 27 stav 1);</p> <p>11) prouzrokuje kontaminaciju, a odmah ne obavijesti Agenciju i ne sprovede dekontaminaciju na propisan način (član 28 stav 1);</p> <p>12) ne obezbijedi nivo zaštite tako da se spriječi izlaganje iznad granica propisanih za stanovništvo (član 30);</p> <p>13) ne vodi evidenciju u slučaju povećane koncentracije prirodnih radionuklida iznad propisanih granica i ne dostavi je jednom godišnje Agenciji (član 31 stav 1);</p> <p>14) vrši ispitivanja, mjerenja, kontrole i sve ostale stručne poslove bez dozvole Agencije (član 32 stav 1);</p> <p>15) ne prijavi svaku promjenu o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je dobijena dozvola Agencije (član 33 stav 3);</p> <p>16) radioaktivni otpad ne sakuplja, obezbijedi, evidentira i skladišti na propisan način i po propisanim uslovima do predaje ovlaštenom pravnom licu iz člana 38 (član 37 stav 1);</p> <p>17) upravlja skladištem radioaktivnog otpada bez dozvole Agencije (član 38 stav 1);</p> <p>18) vodi evidenciju o radioaktivnom otpadu i podatke iz te evidencije dostavlja Agenciji u rokovima i na način koji odredi Agencija (član 38 stav 5);</p>
--	--	--	--	---

				<p>19) vrši promet izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala bez dozvole Agencije (član 41 stav 1);</p> <p>20) stavlja u promet proizvode iz člana 44 koji sadrže radionuklide iznad propisanih granica (član 44 stav 1).</p>
3.	Francuska	Član 7 4.1.3, str.25	Na osnovu koje pravne ili regulatorne osnove je izdata dozvola za skladište radioaktivnog otpada?	<p>Dozvola za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada izdata je na osnovu Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16, 37/17), Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl. list Crne Gore”, br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) i pratećih podzakonskih akata, prije svega Pravilnika o bližim uslovima za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada ("Sl. list Crne Gore“, br. 56/11) i Pravilnika o načinu sakupljanja, čuvanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada ("Sl. list Crne Gore ", br. 58/11).</p> <p>U Nacionalnom izvještaju pod tačkom 4.1.2 Član 7 (2) (i) Nacionalni sigurnosni zahtjevi i podzakonska akta na strani 19 pobrojana su podzakonska akta koja se pored navedenih takođe uzimaju u obzir.</p>
4.	Francuska	Član 7 4.1.4, str.29	Inspektori i oni koji pripremaju propise i procedure pripadaju dvijema različitim institucijama, odnosno Upravi za inspekcijske poslove i Ministarstvu ekologije, prostornog uređenja i urbanizma. Ne stvara li to poteškoće u koordinaciji i sprovođenju istih politika i propisa?	<p>Saradnja između Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je odlična i ne postoje problemi prilikom sprovođenja propisa.</p> <p>Po Popisu stanovništva iz 2011. godine Crna Gora ima 620.029 stanovnika, bez nuklearne je industrije i bez proizvodnje radioizotopa sa veoma ograničenom primjenom radioaktivnih izvora. S tim u vezi, Crna Gora, ima malo nuklearno regulatorno tijelo koje čine četiri institucije, sa ukupno 8 zaposlenih službenika (šest tehničkih eksperata i dva pravnika). Nacionalno regulatorno tijelo za zaštitu od jonizujućih zračenja, radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost je strukturirano u okviru Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva unutrašnjih poslova. Komunikacija i saradnja se odvija na dnevnom nivou. Koordinaciju navedene četiri institucije vrši centralni organ – Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.</p>

				<p>Međuinstitucionalna saradnja uređena je Zakonom o državnoj upravi.</p> <p>Jasna podjela nadležnosti svih institucija data je u Uredbi o organizaciji i načinu rada Državne uprave, koju je donijela Vlada Crne Gore.</p> <p>Uprava za inspekcijske poslove je samostalna u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, a to je inspekcijski nadzor koji obuhvata utvrđivanje da li se subjekti nadzora pridržavaju zakona, drugih propisa i opštih akata i preduzimanje upravnih i drugih mjera i radnji u cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i obezbjeđivanja pravilne primjene propisa.</p> <p>Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada i zakonitošću upravnih akata za pojedine upravne oblasti iz okvira nadležnosti Uprave za inspekcijske poslove vrše ministarstva nadležna za određenu upravnu oblast.</p> <p>Nadzor nad koordiniranim radom inspekcija Uprave za inspekcijske poslove vrši Vlada, preko Ministarstva javne uprave.</p> <p>Uprava za inspekcijske poslove tokom vršenja inspekcije bilježi konkretno na terenu stavke koje se mogu kroz propise dodatno unaprijediti kako bi se olakšala primjena propisa. Tokom izrade propisa inspekcija je uvijek uključena u proces, od početka izrade do finalizacije propisa.</p>
5.	Francuska	Član 8 4.2, str.35	<p>Broj osoba uključenih u različite zadatke regulatornog tijela vrlo je mali. Postoji li organizovani mehanizam za saradnju ili koordinaciju između njih na temama od zajedničkog interesa?</p>	<p>Nacionalno regulatorno tijelo za zaštitu od jonizujućih zračenja, radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost je struktuirano u okviru Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva unutrašnjih poslova.</p> <p>Crna Gora, ima malo nuklearno regulatorno tijelo koje čine četiri institucije, sa ukupno 8 zaposlenih službenika (šest tehničkih eksperata i dva pravnika).</p> <p>Komunikacija i saradnja se odvija na dnevnom nivou. Koordinaciju navedene četiri institucije vrši centralni organ – Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Međuinstitucionalna saradnja uređena je Zakonom o državnoj upravi.</p>

				<p>Imajući u vidu veličinu Crne Gore, te da se nacionalno regulatorno tijelo nalazi u Glavnom Gradu Podgorica, saradnja je intenzivna i na dnevnom nivou. Različiti mehanizmi saradnje su uspostavljeni kroz platforme na kojima učestvujemo (kao npr. ITDB, radne grupe za izradu propisa, zajedničko učešće u projektima, ECURIE, RASIMS platforma, EPRIMS, NUSIMS...)</p> <p>Jačanje kapaciteta, u smislu zapošljavanja predviđeno je Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023 u okviru pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika (usvojen na sjednici Vlade Crne Gore 26.01.2022. godine, stranice 107 i 108) i Mapom puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u Pregovaračkom poglavlju 15 – Energetika (usvojena na sjednici Vlade Crne Gore 9.12.2021. godine, stranice 8 i 9) koji su usklađeni sa Pregovaračkom pozicijom za Pregovaračko poglavlje 15 – Energetika, oblast Nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja.</p> <p>Tako je predviđeno zapošljavanje službenika u Ministarstvu ekologije, prstornog planiranja i urbanizma (2), Agenciji za zaštitu životne sredine (5), Upravi za inspekcijske poslove (3) i Ministarstvu unutrašnjih poslova (1) koji će raditi na poslovima zaštite od jonizujućih i nejonizujućih zračenja.</p>
--	--	--	--	--

6.	Francuska	Član 9 4.3, str.36	Možete li dati izvod iz zakona koji utvrđuje odgovornost imaoca licence?	<p>Članom 39 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl. list Crne Gore”, br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) propisano je da:</p> <p>Agencija izdaje dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada pravnom licu ako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ima odgovarajući broj lica u radnom odnosu na neodređeno vrijeme koja imaju propisanu stručnu spremu i koja su osposobljena za sprovođenje mjera zaštite od jonizujućeg zračenja i imaju odgovarajuće radno iskustvo; 2) obezbijedi da objekti i prostorije u kojima se radioaktivni otpad skladišti, čuva i evidentira odgovaraju tehničkim, sigurnosnim i drugim propisanim uslovima koji obezbjeđuju zaštitu ljudi i životne sredine od jonizujućeg zračenja; 3) obezbijedi uskladišteni radioaktivni otpad i preduzme sve zaštitne mjere kojima se sprečava da radioaktivni otpad prouzrokuje kontaminaciju životne sredine iznad propisanih granica, uz poštovanje međunarodno priznatih kriterijuma, standarda i smjernica; 4) ima Plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa koji može proizvesti vanredno stanje, usklađen sa metodologijom o zaštiti i spašavanju; 5) ima određen broj i vrstu instrumenata, uređaja i opreme koja je neophodna za obavljanje tih poslova. <p>Pomenuti uslovi, kao i način pod kojim se radioaktivni otpad skladišti, čuva, evidentira, obrađuje i odlaže, sadržinu zahtijeva i potrebnu dokumentaciju za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada su detaljno razrađeni u Pravilniku o bližim uslovima za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 56/11) i Pravilniku o načinu sakupljanja, čuvanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 58/11).</p> <p>Prije samog početka sa radom, podnosilac zahtjeva za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada CETI je</p>
----	-----------	-----------------------	--	--

				<p>morao da ispuni sve zahtjeve iz Pravilnika o bližim uslovima za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, kojim se propisuju bliži uslovi u pogledu kadra, prostora i opreme za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, kao i sadržina zahtjeva i potrebna dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za dobijanje dozvole. Između ostalog, CETI se bavi sakupljanjem, obradom i skladištenjem radioaktivnog otpada u skladu sa važećim Pravilnikom o načinu sakupljanja, čuvanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada kojim se propisuje način sakupljanja, čuvanja, obrađivanja, evidentiranja i skladištenja radioaktivnog otpada. Ovim pravilnikom se obrađivanje radioaktivnog otpada definiše kao postupak predpripreme radioaktivnog otpada za obradu i njegova obrada radi promjene karakteristika radioaktivnog otpada zbog tehničkih, ekonomskih ili sigurnosnih razloga i priprema pakovanog ili nepakovanog radioaktivnog otpada za prevoz, skladištenje ili odlaganje. Radioaktivni otpad obrađuje se na način određen zahtjevom za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Obradeni radioaktivni otpad pakuje se u pakete koji ispunjavaju kriterijume prihvatljivosti radioaktivnog otpada u skladište. Ambalaža u kojoj je upakovan radioaktivni otpad i prazna ambalaža koja se koristi za pakovanje radioaktivnog otpada mora biti takvih karakteristika da obezbjeđuje sigurno čuvanje radioaktivnog otpada. Poslije pražnjenja ambalaže u kojoj je bio upakovan radioaktivni otpad mjerenjem se utvrđuje nivo radioaktivne kontaminacije ambalaže i po potrebi sprovodi dekontaminacija. U skladu sa zahtjevima važeće legislative, dobrom praksom i uvažavanjem međunarodnih standarda Međunarodne agencije za atomsku energiju u CETI-ju su napravljeni Standardni operativni postupci za različite faze upravljanja sa radioaktivnim otpadom, a čije poštovanje i ponašanje u skladu sa njima garantuje doslednu primjenu zahtjeva vezanih za sakupljanje i obradu radioaktivnog otpada. U centralnom skladištu radioaktivnog otpada vrše se samo osnovni tipove obrade i pripreme radioaktivnog otpada koje se uglavnom</p>
--	--	--	--	---

				<p>svode na ekstrakciju samog izvora iz njegovog zaštitnog kontejnera i njegovo smještanje u posebni kontejner. Ta obrada na neki način započinje na samom mjestu gdje se nalazi zatvoreni radioaktivni izvor koji se ne namjerava koristiti više. Tada se taj izvor na licu mjesta, u skladu sa odgovarajućim dozimetrijskim mjerama, priprema za prevoz i skladištenje, na taj način što njegove fizičke gabarite smanjujemo na najmanju moguću mjeru. Vršiti se kidanje, rezanje, brušenje, bušenje itd. suvišnih dijelova aparata ili postolja koji sadrži kućište sa izvorom da bi se na kraju te prve obrade to zaštitno kućište sa izvorom transportovalo u posebnom kontejneru sa vozilom koje ispunjava ADR standard do skladišta, gdje se uz poštovanje svih bezbjednosno sigurnosnih mjera nastavlja njegova obrada. Nakon svih dozimetrijskih mjerenja, gamaspektrometrijskih analiza i mjera dekontaminacije vrši se determinisanje izvora i njegova karakterizacija. Ukoliko je fizički moguće vrši se izvlačenje samog radioaktivnog izvora iz njegovog zaštitnog kontejnera uz odgovarajući pribor i alat (brusilica, bušilica, kliješta, šarafciger, hvataljke itd) iza olovnih blokova i stakla a potom se sami izvor stavlja u odgovarajući metalni kontejner sa olovom, gdje izvor ostaje uskladišten. Napominjemo, da se u centralnom skladištu koriste samo elementarni pribor za obradu radioaktivnih izvora, a ne neke veće mašine ili aparati. Takođe, napominjemo da se u centralnom skladištu skladište samo čvrsti radioaktivni otpad i iskorišćeni zatvoreni radioaktivni izvori.</p>
7.	Francuska	Član 10 4.4, str.36	Je li svaki imalac licence izradio vlastiti dokument kojim utvrđuje svoju politiku kojoj je prioritet sigurnost?	<p>Shodno Pravilniku o bližim uslovima za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 56/11) podnosilac zahtjeva je bio u obavezi da podnese propisanu dokumentaciju. Sigurnosni izvještaj je samo jedan od dokumenata kojim se ispunjavaju uslovi za dobijanje dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada.</p> <p>Naime za siguran i bezbjedan rad skladišta radioaktivnog otpada podnsila se dokumentacija i to:</p>

				<p>1) Pristup sigurnosti skladišta;</p> <p>2) Opis i analizu lokacije skladišta koja obuhvata podatke o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demografiji i topografiji; - meteorologiji; - hidrologiji; - geologiji; i - seizmici. <p>3) Tehničke karakteristike skladišta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raspored prostorija u objektu; - opis tehničkih sistema tehnoloških procesa sa radioaktivnim otpadom; - mjere koje će se sprovoditi za zaštitu životne sredine; - opis pomoćnih tehničkih sistema i sredstava skladišta; - opis načina vođenja evidencije u skladištu; - prikaz mjera i sredstava koje će se primjenjivati radi zaštite od jonizujućeg zračenja u skladištu; i - način održavanja, ispitivanja i pregleda objekta i ugrađenih tehničkih sistema (elektroinstalacija, rasvjeta, vodovod i kanalizacija, sistem za ventilaciju, signalizacija i dojava požara, sistem video nadzora unutrašnjosti i spoljašnjosti objekta, sistem protiv provale). <p>4) Analizu sigurnosti skladišta sa podacima o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikaciji relevantnih događaja koji mogu uticati na sigurnost skladišta; - analizi relevantnih događaja (scenarija) koji mogu uticati na sigurnost u radu skladišta; i - radiološkom uticaju skladišta na stanovništvo i životnu sredinu. <p>5) Opis izgradnje skladišta;</p>
--	--	--	--	---

				<p>6) Organizaciju rada skladišta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - način organizovanja rada u skladištu; - način sa programom dopunskog obučavanja kadrova za sprovođenje mjera zaštite od jonizujućeg zračenja; - način i procedure za rad skladišta; i - načina čuvanja dokumentacije o radioaktivnom otpadu. <p>7) Radne uslove i ograničenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - način sprečavanja povećanog radijacionog rizika; - situacije u kojima će se vršiti ispusti radioaktivnog otpada; - jačinu ambijentalne doze jonizujućeg zračenja u okolini skladišta; - procjenu primljenih doza za profesionalno izložena lica; - predložene granice izlaganja za profesionalno izložena lica jonizujućem zračenju (dose constraint); - način vršenja radiloške kontrole (radiološki nadzor); - karakteristike objekta skladišta; i - kriterijumi prihvatljivosti radioaktivnog otpada u skladište. <p>8) Organizaciju zaštite od jonizujućeg zračenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - način organizovanja zaštite od jonizujućeg zračenja; - oprema koja se će se koristiti u zaštiti od joizujućeg zračenja (mjerna oprema i zaštitna sredstva i sredstva za dekontaminaciju); - program monitoringa radioaktivnosti u skladištu; - program monitoringa radioaktivnosti oko skladišta (mjerenje emisije i imisije u okolini i održavanje pripravnosti); - radiološko (radijaciono) stanje u skladištu (mjerenje
--	--	--	--	---

				<p>brzine doze, kontaminacije i radona i potomaka);</p> <ul style="list-style-type: none"> - radiološko (radijaciono) stanje životne sredine; - način ispitivanja meteoroloških parametara; - postupci u slučaju prekoračenja doza ili u slučaju kontaminacije; - program monitoringa u slučaju pojave neželjenih događaja – vanredne situacije; i <p>mjerenje stepena izloženosti profesionalno izloženih lica (lična dozimetrijska kontrola).9) Način i procedure za postupanje sa radioaktivnim otpadom u skladištu (Radioactive Waste Management Programme);</p> <p>10) Podatke o radioaktivnom otpadu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrste radioaktivnog otpada; - ukupna predviđena (planirana) i kumulativna količina radioaktivnog otpada i njegova aktivnost; - porijeklu otpada; - koji će se skladištiti; i - za tip pakovanja, geomateriju i veličinu paketa i karakteristike kontejnera. <p>11) Način i procedure za postupanje u slučaju radijacionog udesa (planirane mjere u slučaju radijacionog udesa u skladištu);</p> <p>12) Način osiguranja kvaliteta za obezbjeđivanje kvalitetnog upravljanja skladišta radioaktivnog otpada uz primjenu međunarodnih standarda (Quality Assurance Program);</p> <p>13) Način fizičkog obezbjeđenja i tehničke zaštite skladišta radioaktivnog otpada;</p> <p>14) Način trajnog zatvaranja skladišta.</p>
--	--	--	--	---

				<p>Odredbama člana 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) uređeni su opšti sigurnosni zahtjevi, koje je neophodno ispunjavati tokom procesa upravljanja radioaktivnim otpadom. Navedene uslove nosioci dozvole (za obavljanje radijacione djelatnosti i/ili za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada) detaljno opisuju u Sigurnosnom izvještaju, koji je samo jedan dio dokumentacije kojim se ispunjavaju uslovi za dobijanje dozvole.</p> <p>Dakle, definisani uslovi u Sigurnosnom izvještaju obuhvataju: analizu i opis lokacije skladišta (demografija, topografija, meteorologija, hidrologija, geologija, seizmika, uticaj površinskih i podzemnih voda, zaštita životne sredine), tehničke karakteristike skladišta, analiza sigurnosti skladišta, radne uslove i ograničenja, metode i sredstva za zaštitu od jonizujućeg zračenja, podatke o radioaktivnom otpadu, planove i mjere i postupke u slučaju radijacionog udesa, program osiguranja i kontrole kvaliteta, pregled mjera fizičkog obezbjeđenja skladišta, opis organizacije redovnog rada skladišta.</p> <p>Zakon, takođe, zahtjeva da sve primijenjene zaštitne mjere za upravljanje radioaktivnim otpadom budu usaglašene sa međunarodno priznatim kriterijumima, standardima i smjernicama. Osim toga, članom 37 uređeno je da radioaktivni otpad koji nastaje pri obavljanju radijacione djelatnosti bude što manji po aktivnosti i zapremini.</p> <p>Članom 27 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) utvrđeno je da je nosilac dozvole za obavljanje radijacione djelatnosti dužan da uspostavi i sprovede Program osiguranja i kontrole kvaliteta mjera zaštite od jonizujućeg zračenja, u zavisnosti od radijacione djelatnosti koju obavlja nosilac dozvole, odnosno poslova koje u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja obavlja pravno lice.</p> <p>Programi osiguranja kvaliteta su uspostavljeni i u D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“(CETI). CETI je dobro opremljena i organizovana institucija koja obavlja većinu mjerenja radioktivnosti</p>
--	--	--	--	--

				<p>u Crnoj Gori, a sposobna je da kadrovski i organizaciono upravlja skladištem radioaktivnog otpada. CETI je ustanovio jednu od bolje opremljenih laboratorija u okruženju sa kompletnim kalibracionim standardima za sve mjerne tehnike, ima iskusno osoblje za radiološka mjerenja, dekontaminaciju, mjerenja u svrhu kontrole radne sredine u radioterapiji, nuklearnoj medicini, zaštiti od zračenja i ima uspostavljen sistem upravljanja kvalitetom sertifikovan u skladu sa ISO 9001:2000 i laboratoriju akreditovanu u skladu sa ISO/IEC 17025.</p> <p>D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ učestvuje u međunarodnim međulaboratorijskim komparativnim istraživanjima i u implementaciji nacionalnih i regionalnih projekata podržanih od MAAE, a mnogi se odnose na upravljanje radioaktivnim otpadom.</p> <p>Važno je istaći da je za svoj rad D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ izradio sve neophodne procedure, kako za potrebe dobijanja dozvole, tako i za potrebe upravljanja iskorišćenim zatvorenim radioaktivnim zatvorenim izvorima, uključujući radioaktivne gromobrane. Takođe, za kondicioniranje iskorišćenih zatvorenih radioaktivnih izvora D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ je izradio sve neophodne procedure.</p> <p>Na osnovu dokumentacije i izdatih dozvola za rad skladišta radioaktivnog otpada (građevinska, upotrebna, dozvola za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada) i na osnovu procijenjenih količina generisanog radioaktivnog otpada u Crnoj Gori procjenjuje se da skladište radioaktivnog otpada može biti operativno najmanje 50 godina, kako je naglašeno u Sigurnosnom izvještaju, koji je bio jedan od uslova za dobijanje dozvole. Nakon isteka ovog perioda, a u zavisnosti od stanja i količine otpada u tom trenutku, donijeće se odluka o daljim koracima – načinima postupanja sa radioaktivnim otpadom. Ovo može biti: produženje operativnog vijeka postojećeg skladišta za još 50 godina, tj. onoliko</p>
--	--	--	--	---

				<p>koliko zgrada može biti stabilna, sigurna i bezbjedna za te namjene; izgradnja novog skladišta ili izgradnja odlagališta radioaktivnog otpada sa dekomisijom postojećeg skladišta. Ovim pitanjima baviće se i poseban dokument (Analiza o daljem upravljanju iskorišćenim zatvorenim radioaktivnim izvorima i radioaktivnim otpadom) koji, osim razmatranja svih tehničkih opcija, treba da prikaže i finansijski iskaz za svaku od opcija ponaosob.</p> <p>Budućim Zakonom je propisano da se Sigurnosni izvještaj ažurira svake četvrte godine, a može se ažurirati i ranije, prema potrebi i na zahtjev Agencije za zaštitu životne sredine u skladu sa promjenama koje nastanu tokom obavljanja djelatnosti, pod uslovom da se izvještaj odnosi na trenutni status obavljanja djelatnosti. Ažuriranje se vrši radi unapređenja mjera radijacione i nuklearne sigurnosti, mjera sprečavanja vanredne situacije i mjera saniranja posljedica ako do nje dođe.</p> <p>Budućim zakonom propisano je da ocjenu sigurnosnog izvještaja vrši Agencija za zaštitu životne sredine prilikom izdavanja licenci za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti i saglasnosti za objekte u kojima se koriste zatvoreni radioaktivni izvori kategorije 1, 2 i/ili 3 i/ili otvoreni radioaktivni izvori kategorija 4 i/ili 5, zatim objekte u kojima se skladište iskorišćeni radioaktivni izvori, radioaktivni materijal, radioaktivni otpad i nuklearni materijal i objekte u kojima se odlaže radioaktivni otpad i/ili nuklearni materijali.</p>
8.	Francuska	Član 16 4.6.1, str.48	Predviđa li nacionalni plan sredstva intervencije kao što su jedinice i oprema za dekontaminaciju, timovi za liječnički pregled, specijalizovane vatrogasne brigade itd.?	<p>Prije direktnog odgovora koristimo priliku da najprije informišemo da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 10. novembra 2022. godine, na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova, usvojila Nacionalni plan zaštite i spašavanja od radijacionih i nuklearnih nesreća.</p> <p>U okviru poglavlja 2.5.1 „Institucije za pripremu i odgovor“ Nacionalnog plana zaštite i spašavanja od radijacionih i nuklearnih nesreća u okviru zahtjeva za infrastrukturu predviđene su jedinice koje obezbjeđuju prvi odgovor u slučaju radijaciono-nuklearnih nesreća i to:</p>

				<ul style="list-style-type: none"> – Jedinica Centra za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o osposobljena i obučena za reagovanje u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća; – Opštinske službe za zaštitu i spašavanje, jedinice lokalne samouprave - vatrogasne brigade; – Uprava policije i – Hitna medicinska pomoć. <p>Po potrebi mogu se uključiti: Agencija za zaštitu životne sredine, Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo zdravlja (Klinički centar Crne Gore, Domovi zdravlja, Urgentni centar, Institut za javno zdravlje), Ministarstvo odbrane – Vojska Crne Gore (HBRNO vod) i dr.</p> <p>Pregled ljudskih i materijalnih resursa operativnih jedinica kao i državnih organa, organa državne uprave, organa uprave, jedinica lokalne samouprave postoji u Bazi podataka Direktorata za zaštitu i spašavanje, kako bi se u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća nesreća mogli aktivirati.</p> <p>Početkom 2022. godine počeo je sa implementacijom projekat „Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa“, koji je podržala Evropska komisija-Generalnog direktorata za civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći (DG ECHO) kroz poziv za „Pojedinačne grantove državama za upravljanje rizikom od katastrofa, koji će u svom sadržaju imati informacije i podatke o tehničkim, finansijskim i administrativnim kapacitetima u Crnoj Gori za vršenje adekvatne procjene rizika, planiranje upravljanja rizicima ,za prevenciju i pripravnost od radijacionih i nuklearnih nesreća.</p> <p>Mjere prevencije i pripravnosti biće jasno identifikovane u navedenom dokumentu zajedno sa informacijama o nadležnim organima, učesnicima i njihovim zadacima, rasporedom mjera (rokovi, faze), finansijskim i materijalnim sredstvima za planiranje mjera i prioritetima i konsolidovanom bazom podataka o radijaciono-nuklearnim rizicima koji mogu uticati na Crnu Goru.</p>
--	--	--	--	--

9.	Francuska	Generalno IZAZOV	Primjena gradiranog pristupa licenciranju radijacionih objekata	<p><u>KOMENTAR:</u> U dijelu ovog izazova napravljen je značajan napredak. Naime, prije svega Crna Gora koristi priliku da informiše da je primjena gradiranog pristupa zastupljena na svim nivoima odlučivanja, od samog izbora lokacije, izgradnje objekta i njegovog korišćenja.</p> <p>Međutim, kao što je navedeno u Izvještaju u dijelu 4.1.3 Član 7 (2) (ii) Sistem izdavanja dozvola (licenciranje), predlogom Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti formalno je utvrđen gradirani postupak izdavanja ovlašćenja (registracija (2), licenci (23), odobrenja (14)) i dozvola (5) za obavljanje različitih poslova, shodno obavezama koje je definisala pravna tekovina Evropske unije i standardi Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje se baziraju na povezanim rizicima obavljanja djelatnosti i/ili aktivnosti.</p> <p>Radijaciona djelatnost i/ili aktivnost je definisana kao ljudska aktivnost koja može da poveća izlaganje pojedinaca zračenju iz izvora jonizujućeg zračenja kojom se upravlja kao planiranom situacijom izlaganja.</p> <p>Djelatnosti i/ili aktivnosti iz oblasti primjene jonizujućih zračenja shodno primijenjenom gradiranom pristupu podliježu: prijavljivanju, izdavanju rješenja o registraciji, licenci i/ili odobrenju, dozvoli i inspekcijskom nadzoru, srazmjerno veličini i vjerovatnoći izlaganja koje iz njih proizilaze i uticaja koji mogu da imaju, u cilju smanjenja takvog izlaganja ili unapređenja radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti.</p>
10.	Francuska	Generalno IZAZOV	Utvrđivanje i donošenje posebnog programa stručnog osposobljavanja iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti u skladu sa preporukama Međunarodne agencije za atomsku energiju	<p><u>KOMENTAR:</u> U dijelu ovog prepoznatog izazova napravljen je značajan napredak.</p> <p>Vodeći se analizom dosadašnjih ostvarenih rezultata i zahtjevima koji su pred Crnom Gorom, kao i izazovima u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti u okviru Akcionog plana daje jasne strateške smjernice za ispunjenje postavljenih ciljeva. Po prvi</p>

				<p>put su, između ostalog, uključene oblasti obrazovanja i stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti. Polazeći od činjenice da je primjena jonizujućih zračenja kompleksna i da njena nepravilna upotreba može dovesti do ugrožavanja zdravlja ljudi i životne sredine, neophodno je konstantno raditi na stručnom osposobljavanju i periodičnoj provjeri stručne osposobljenosti izloženih lica, kao i zaposlenih u nadležnim institucijama. S tim u vezi, poglavljem XI. Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti uređeni su uslovi za stručno osposobljavanje i informisanje o zaštiti od jonizujućih zračenja. Naime, ovim poglavljem uređuju se uslovi za izradu programa stručnog osposobljavanja i uslovi koje treba da ispuni pravno lice koje će obavljati poslove stručnog osposobljavanja na osnovu izdate dozvole. Prije svega uređuje se sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Profesionalno izložena lica, lica odgovorna za sprovođenje mjera zaštite od jonizujućih zračenja i lica odgovorna za radijacionu i/ili nuklearnu bezbjednost treba da imaju završen odgovarajući nivo nacionalnog okvira kvalifikacija, da budu stručno osposobljena za sprovođenje mjera zaštite od jonizujućih zračenja i da periodično obnavljaju stručnu osposobljenost. – Zaposlena lica koja imaju pristup primjeni jonizujućih zračenja, treba da budu stručno osposobljena za zaštitu od jonizujućih zračenja i da periodično obnavljaju stručnu osposobljenost. – Poslodavac čija zaposlena lica učestvuju u vanrednim situacijama, otkrivanju nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala, upravljaju otpadom na deponijama i dvorištima otpadnog metala ili rade na važnim tranzitnim čvorištima dužan je da obezbijedi njihovu stručnu osposobljenost za rad na tim poslovima i da periodično obnavljaju stručnu osposobljenost iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja. – Lica zaposlena u ovlašćenoj zdravstvenoj ustanovi treba da imaju završen odgovarajući nivo nacionalnog okvira kvalifikacija, da budu stručno osposobljena za procjenu osposobljenosti lica za
--	--	--	--	---

				<p>rad u zoni jonizujućih zračenja i da periodično obnavljaju stručnu osposobljenost koju obezbjeđuje njihov poslodavac.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poslodavac vanjskih radnika dužan je da obezbijedi njihovo stručno osposobljavanje i periodičnu provjeru stručne osposobljenosti prema vrsti djelatnosti i /ili aktivnosti koju obavljaju. – Ako vanjski radnici nijesu državljani Crne Gore, poslodavac koji ih angažuje dužan je da organu uprave dostavi dokaz o stručnoj osposobljenosti vanjskih radnika u državi iz koje dolaze. – Poslodavac stručnjaka za medicinsku fiziku obezbjeđuje njegovo stručno osposobljavanje i periodičnu provjeru stručne osposobljenosti. <p>Troškove sprovođenja stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti svih navedenih lica snose njihovi poslodavci.</p> <p>Zaposleni u Ministarstvu, organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove, organu uprave i inspektori za zaštitu od jonizujućih zračenja koji obavljaju poslove zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti treba da se kontinuirano osposobljavaju a njihovo osposobljavanje obezbjeđuje njihov poslodavac.</p> <p>Nosioci rješenja o registraciji, licenci i dozvola i poslodavci dužni su da pružaju informacije zaposlenim licima iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, kao i poslodavci koji sprovode medicinske ili biomedicinske istraživačke projekte sa medicinskim izlaganjem dužni su da informišu ta lica o zaštiti od jonizujućih zračenja.</p> <p>Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma će donijeti Pravilnik kojim će urediti način informisanja lica u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove zdravlja.</p> <p>U dijelu ko može da vrši stručno osposobljavanje Predlogom zakona je propisano da stručno osposobljavanje lica može da vrši privredno društvo ili drugo pravno lice koje ima dozvolu za stručno osposobljavanje. Takođe, propisano je da se stručno osposobljavanje lica vrši prilikom zapošljavanja, premještaja ili promjene posla,</p>
--	--	--	--	--

			<p>uvođenja nove radne opreme ili promjene opreme i uvođenja novih tehnologija.</p> <p>Stručna osposobljenost i periodična provjera stručne osposobljenosti iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti gore navedenih lica, a koja nijesu zaposlena u regulatornom tijelu, sprovodi se na osnovu programa stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti.</p> <p>Ministarstvo je pripremlilo nacrt Pravilnika kojim se uređuje način stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti, program stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti lica i isti će se donijeti, uz pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove obrazovanja i organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja. Nadalje, Predlog zakona je propisao osnovne uslove za izdavanje dozvole za stručno osposobljavanje, privrednom društvu ili drugom pravnom licu koji ispunjava uslove u pogledu kadra, opreme i prostor.</p> <p>Navedeni uslovi su bliže razrađeni u nacrtu Pravilnika o obrascu zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja, potrebnoj dokumentaciji i uslovima u pogledu kadra, opreme i prostora za dobijanje dozvole za stručno osposobljavanje, koje je pripremlilo Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.</p> <p>Takođe je razrađena i dokumentacija, koju uz zahtjev prilaže aplikant. Podnosilac zahtjeva je dužan da izradi nastavni plan stručnog osposobljavanja i periodične provjere stručne osposobljenosti i protokol (praktikum) za izvođenje praktičnog dijela obuke na osnovu programa stručnog osposobljavanja i periodična provjera stručne osposobljenosti koji je uređen posebnim pravilnikom. Ova dozvola se izdaje na period od četiri godine, nosilac dozvole je u obavezi da vodi evidenciju lica koja su stručno osposobljena i o periodičnim provjerama stručne osposobljenosti, i da je jendom godišnje podatke iz evidencije</p>
--	--	--	--

				<p>dostavlja izdavaču dozvole, odnosno Agenciji, u pisanom i elektronskom obliku.</p> <p>Osim gorenavedenog, Predlogom zakona su propisani i uslovi pod kojima se vrši oduzimanje, izmjena i ispravka dozvole za stručno osposobljavanje.</p> <p>Važno je naglasiti da je počela realizacija nacionalnog projekta Univerziteta Crne Gore (Prirodno-matematički fakultet -PMF) za uspostavljanje nacionalnog trening centra za oblast zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti koji je odobrila Međunarodna agencija za atomsku energiju.</p>
11.	Francuska	Generalno IZAZOV	<p>Uspostavljanje i održavanje jedinstvenih pogleda na zaštitu od zračenja, nuklearnu i radijacionu sigurnost među organizacijama raspoređenim u različitim ministarstvima</p>	<p>KOMENTAR: <u>U dijelu ovog prepoznatog izazova napravljen je značajan napredak.</u></p> <p>Kao što je navedeno u odgovoru na pitanje Francuske koje se odnosi na koordinaciju i sprovođenje politika i propisa dvije nadležne institucije (Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Uprave za inspekcijske poslove), ovdje naglašavamo da iako je nacionalno regulatorno tijelo za zaštitu od jonizujućih zračenja, radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost je struktuirano u okviru četiri institucije (Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva unutrašnjih poslova), komunikacija i saradnja se odvija na dnevnom nivou, gdje koordinaciju navedene četiri institucije vrši centralni organ – Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Međuinstitucionalna saradnja uređena je Zakonom o državnoj upravi.</p> <p>Jasna podjela nadležnosti svih institucija data je u Uredbi o organizaciji i načinu rada Državne uprave, koju je donijela Vlada Crne Gore.</p> <p>Kada su nadležnosti i odgovornosti jasno raspodijeljene tada je i lakše održavanje jedinstvenih pogleda na zaštitu od zračenja, nuklearnu i radijacionu sigurnost i bezbjednost.</p>

				<p>Takođe informišemo da Vlada Crne Gore još uvijek nije razmatrala koncentrisanje zaposlenih na ovim poslovima (8 zaposlenih) u okviru jedne institucije, s ciljem efikasnije i efektivnije izrade i primjene propisa na svim nivoima. To može biti predmet buduće reorganizacije Državne uprave.</p> <p>Takođe, ni Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti nije objedinio institucije u okviru jedne organizacije.</p>
12.	Francuska	Generalno PODRUČJE DOBRE PERFORMANSE	Uključivanje koncepta bezbjednosne kulture u Strategiju zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. (str.13)	<p>KOMENTAR: Crna Gora želi da se zahvali Francuskoj na prepoznatom području dobre performanse, s obzirom na uključivanje koncepta bezbjednosne kulture u Strategiju zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom.</p> <p>Osim u Strategiji, radijaciona i nuklearna bezbjednosna kultura je uključena i u Predlog zakona, pored čega se dodatno uvodi i oficir za radijacionu i/ili nuklearnu bezbjednost kao ključna spona između zaposlenih, menadžmenta i regulatornog tijela.</p>
13.	Francuska	Generalno PODRUČJE DOBRE PERFORMANSE	Postupanje s pronađenim radioaktivnim izvorima i materijalima koji su bili izvan regulatorne kontrole (str.38)	<p>KOMENTAR: Crna Gora se zahvaljuje Francuskoj što je prepoznala područje dobre performanse. Naime, u slučaju otkrivanja izvora bez vlasnika (orphan source) odnosno izvora koji je van regulatorne kontrole, članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) utvrđeno je da će se troškovi njihovog skladištenja obezbijediti iz budžeta Crne Gore. Shodno važećim propisima Uprava za inspekcijske poslove preko inspekcije za zaštitu od zračenja sprovodi inspekcijski nadzor, odnosno vrši kontrolu nad izvorom do njegovog bezbjednog skladištenja, pronalazi vlasnika, ako je moguće, i preduzima prema njemu propisane zakonske mjere. Dakle, u slučaju pronalaska izvora bez vlasnika, ako inspektor ne može utvrditi vlasništvo podnosi prekršajnu ili krivičnu prijavu protiv NN lica i nalaže mjeru skladištenja izvora u skladište radioaktivnog otpada.</p>

				<p>Ako se vlasnik utvrdi naknadno, država će tražiti nadoknadu troškova skladištenja od vlasnika, a inspekcija će primijeniti kaznene mjere. Ukoliko se vlasnik odmah utvrdi, onda inspektor nalaže mjere ili prekršajne ili krivične i izdaje nalog da se izgubljeni izvor stavi na bezbjedno mjesto kod vlasnika ili u skladište radioaktivnog otpada, ako se više izvor ne namjerava koristiti. U većini slučajeva je nemoguće pronaći vlasnika izgubljenog izvora.</p> <p>Važno je istaći da Crna Gora ne proizvodi radioaktivne izvore, pa je samim tim, nakon vraćanja izvora proizvođaču isti u nadležnosti druge države i upravljanje njime reguliše pravni okvir te države.</p>
14.	Francuska	Generalno PREDLOG	Imenovati nove članove Savjetodavnog tijela za zaštitu od jonizujućeg zračenja i radijacionu sigurnost	<p>KOMENTAR: U Izvještaju o sprovođenju Strategije zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacionoj sigurnosti i upravljanju radioaktivnim otpadom koji je usvojila Vlada Crne Gore, a zbog isteka mandata Savjetodavnog odbora, data je preporuka da Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Agencija za zaštitu životne sredine održe sastanak na kome će se donijeti konačna odluka u kom od ta dva organa će biti formiran Savjetodavni odbor. Takođe je potrebno dogovoriti da se planiraju finansijska sredstva za rad tog tijela.</p> <p>Ovo savjetodavno tijelo nije predviđeno u okviru Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Međutim, Savjetodavno tijelo se može formirati na osnovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – člana 12 stav 2 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. . 80/2008, 14/2017 i 28/2018) ili – člana 52 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22 i 139/22). <p>U narednom periodu razmotriće se koji je najefikasniji način za formiranje ovog važnog tijela.</p>
15.	Francuska	Generalno PREDLOG	Izgradite neku vrstu kolektivne organizacije za različite	<p>KOMENTAR: Jasna podjela nadležnosti i odgovornosti svih institucija koje čine nuklearno regulatorno tijelo (Ministarstvo ekologije,</p>

			<p>državne službenike koji obavljaju funkcije regulatornog tijela i pripadaju različitim upravnim tijelima. Ova organizacija, koja bi mogla biti prilično lagana, mogla bi pomoći tim osobama da ispune svoju misiju razmjenom ideja i iskustava i uspostavljanjem zajedničkih praksi.</p>	<p>prostornog planiranja i urbanizma, Agencija za zaštitu životne sredine, Uprava za inspekcijske poslove i Ministarstvo unutrašnjih poslova) data je u Uredbi o organizaciji i načinu rada Državne uprave, koju je donijela Vlada Crne Gore. Međuinstucionalna saradnja uređena je Zakonom o državnoj upravi.</p> <p>Kada su nadležnosti i odgovornosti jasno raspodijeljene tada je i lakše održavanje jedinstvenih pogleda na zaštitu od zračenja, nuklearnu i radijacionu sigurnost i bezbjednost. Takođe, efikasnije se ispunjava misija razmjenom ideja i iskustava i uspostavljanjem zajedničkih praksi.</p> <p>Međutim, Vlada Crne Gore još uvijek nije razmatrala koncentrisanje zaposlenih na ovim poslovima (8 zaposlenih) u okviru jedne institucije, s ciljem efikasnije i efektivnije izrade i primjene propisa na svim nivoima. To može biti predmet buduće reorganizacije Državne uprave.</p> <p>Takođe, ni Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti nije objedinio institucije u okviru jedne organizacije.</p>
16.	Bosna i Hercegovina	Član 7 A	<p>Na stranici 13 Crna Gora navodi da je Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti prvi put uvedena sigurnosna i bezbjednosna kultura kao dio normativnog akta, kao zakonska obaveza koja obavezuje imaoce rješenja o registraciji, licenci i odobrenju za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti s radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima da kontinuirano sprovede mjere unapređenja</p>	<p>U skladu sa Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti nosioci rješenja o registraciji, licence i odobrenja za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima dužni su da kontinuirano sprovedu mjere za poboljšanje sigurnosne i bezbjednosne kulture, odnosno unapređuju pravila ponašanja prilikom primjene jonizujućih zračenja i da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izrade procedure koje se odnose na sigurnost i bezbjednost; – utvrde i otklone probleme koji mogu da utiču na sigurnost i bezbjednost; – utvrde odgovornost svakog zaposlenog u zavisnosti od radnog mjesta; – obezbijede stručnu osposobljenost i provjeru stručne osposobljenosti zaposlenih lica; – odrede lica ovlašćena za donošenje odluka u odnosu na sigurnost i bezbjednost;

			<p>sigurnosne i bezbjednosne kulture, odnosno pravila ponašanja pri primjeni jonizujućih zračenja. Ko će biti odgovoran za promociju sigurnosne i bezbjednosne kulture kod imaoća ovlašćenja? Može li treća strana biti angažovana kao konsultant? Kako se planira pregledati i procijeniti sigurnosna i bezbjednosna kultura?</p>	<p>– obezbijede da komunikacija između zaposlenih i lica odgovornih za sigurnost i bezbjednost bude uspostavljena na način kojim se obezbjeđuje razmjena informacija o sigurnosti i bezbjednosti na različitim nivoima odgovornosti.</p> <p>Dakle, za promociju sigurnosne i bezbjednosne kulture kod nosioca rješenja o registraciji, licence i odobrenja za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima biće lica ovlašćena za donošenje odluka u odnosu na sigurnost i bezbjednost (Quality Management System, Program osiguranja i kontrole kvaliteta za pojedine licence), lice odgovorno za zaštitu od jonizujućih zračenja (RPO) i lice odgovorno za radijacionu i/ili nuklearnu bezbjednost.</p> <p>U tim poslovima nosioci rješenja o registraciji, licence i odobrenja za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima angažuju stručnjaka za zaštitu od zračenja (RPE).</p> <p>Konkretno, Program QA/QC izrađuju nosioci pojedinih licenci i investitori prepoznatih objekata u zakonu, angažovanjem stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja.</p> <p>Pregledanje i procjena sigurnosne i bezbjednosne kulture će se vršiti od strane samog nosioca rješenja o registraciji, licence i odobrenja za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima koji je odgovoran za svoje zaposlene i njihov rad.</p> <p>Nadalje, inspekcija će procjenjivati i ocjenjivati da li su sve procedure i protokli uspostavljeni i da li se sprovode. Takođe, prilikom izdavanja pojedinih licenci Agencija za zaštitu životne sredine će zahtijevati Program QA/QC, kao uslov za licencu. Jedan vid procjene može biti i kroz kontinuirano stručno osposobljavanje i periodičnu provjeru stručne osposobljenosti.</p>
--	--	--	--	---

17.	Singapur	Član 8 Str. 33	Koji je trenutni sastav Savjetodavnog tijela za zaštitu od jonizujućeg zračenja i radijacionu sigurnost? Postoje li kriterijumi za odabir članova Savjetodavnog tijela?	<p>Odlukom direktora Agencije, 24.04.2012, formiran je bio Savjetodavni odbor za zaštitu od jonizujućeg zračenja i radijacionu sigurnost, kao stručno i savjetodavno tijelo. Savjetodavni odbor, između ostalog, učestvovao je u davanju: preporuka o postupku izdavanja dozvola za poslove obavljanja zaštite od jonizujućih zračenja; mišljenja na zakonska i podzakonska akta; mišljenja u vezi sa medicinskim izlaganjima jonizujućim zračenjima; preporuka za sistematizaciju radnih mjesta iz oblasti zaštite od zračenja; mišljenja o potrebnim obukama i usavršavanju kadrova iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja; mišljenja pri izdavanju složenijih dozvola kod kojih je potrebna posebna analiza sigurnosti; mišljenja na program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini; mišljenja u vezi sa međunarodnim konvencijama iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i radijacione sigurnosti i sl.</p> <p>Kako je Savjetodavnom odboru istekao mandat, to je mjerom 16 iz Akcionog plana Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom i na osnovu Preporuke datoje u Izvještaju o sprovođenju Strategije o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj sigurnosti i upravljanju radioaktivnim otpadom predloženo da Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Agencija za zaštitu životne sredine održe sastanak na kome će se donijeti konačna odluka u kom od ta dva organa će biti formiran Savjetodavni odbor. Takođe je potrebno dogovoriti da se planiraju finansijska sredstva za rad tog tijela.</p> <p>Ovo savjetodavno tijelo nije predviđeno u okviru Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Međutim, Savjetodavno tijelo se može formirati na osnovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – člana 12 stav 2 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. . 80/2008, 14/2017 i 28/2018) ili – člana 52 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22 i 139/22).
-----	----------	-------------------	---	--

				Poslovnikom o radu, rješenjem o formiranju Savjetodavnog odbora ili zasebnim aktom biće dati kriterijumi za odabir članova.
18.	Indija	Član 16 Stranica 55	Navodi se da Direktor za zaštitu i spašavanje svake godine učestvuje u vježbama kojima se provjeravaju kapaciteti za pripremu i odgovor na vanredne situacije u zemlji i regionu. Može li Crna Gora pojasniti učestvuju li i drugi učesnici u ovim vježbama? Je li se Crna Gora suočila s izazovima u vezi s izvođenjem ovih vježbi tokom pandemije COVID-19?	U prethodnom periodu na polju radijacionih i nuklearnih rizika sprovedno je niz aktivnosti i projekata u okviru saradnje sa EU, OSCE, SAD, IAEA, NATO i dr. Vježbe kojima se provjeravaju kapaciteti za pripremu i odgovor na vanredne situacije sa različitim scenarijom koje je organizovao Direktor za zaštitu i spašavanje uglavnom su se realizovale u okviru nacionalnih, regionalnih ili međunarodnih projekata i kroz bileteralnu saradnju sa zemljama u okruženju i regionu. Jedna od posljednjih vježbi koja je realizovana u prethodnom periodu u organizaciji MUP-a Direktora za zaštitu i spašavanje je međunarodna terenska vježba na temu reagovanja u slučaju zemljotresa održana od 10. do 14. oktobra 2022. godine – BALANCE 2022 u okviru projekta BALANCE – „Large Scale Earthquake Management at Western Balkans through Joint Cross Border Cooperation Activities – Upravljanje zemljotresima većih razmjera na zapadnom Balkanu kroz zajedničke aktivnosti prekogranične saradnje“, koji se implementirao u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu. Vježba je sprovedena na 12 lokacija u Kotoru, Tivtu i Herceg Novom, a učestvovalo je blizu 500 učesnika iz Crne Gore i inostranstva, uključujući i spasilačke timove iz Albanije, Bugarske, Italije, Grčke i Kipra i timove Crvenog krsta Srbije i Slovenije. Na vježbi su se testirale procedure primanja međunarodne pomoći u slučaju razornog zemljotresa, kao i uvježbavale procedure iz EU smjernica za Podršku zemlje domaćina (HNS). Takođe, vježba je omogućila timovima da uvježbavaju tehnike traganja i spašavanja iz ruševina, upotrebu novih tehnologija, međusobnu saradnju i interoperabilnost. Predstavljena

				<p>je i najsevremenija tehnologija „robotsko vozilo,, za reagovanje u slučaju akcidenata sa opasnim materijama HBRN materijalom i dr. Takođe, na ovoj vježbi sprovodile su se i aktivnosti na zaštiti kulturnih dobara, kao i simuliralo pružanje pomoći osobama sa invaliditetom.</p> <p>Takođe, ističemo da je održano više ECURIE testnih vježbi. U martu 2019. godine za pripadnike Operativno-komunikacionog centra OKC 112 organizovan je ECUIRE trening, koji je održao predstavnik Evropske komisije iz Odjeljenja za zaštitu od zračenja (Radiation Protection & Nuclear Safety Emergency Preparedness & Environmental Monitoring), iz Luksemburga.</p> <p>Tokom 2018. i 2019. godine odrađene su i ConvEX vježbe (ConveX 1 i ConveX 2) koje sprovodi MAAE sa kontakt osobama zemalja članica korišćenjem USIE platforme.</p> <p>U vrijeme pandemije COVID-19, tokom 2020. i 2021. godine međusektorska komunikacija u zemlji, kao i komunikacija sa zemljama u regionu uglavnom se odvijala online.</p> <p>U Crnoj Gori je 2020-2021. godine uspostavljen JRODOS sistem i osnovan je JRODOS tim, koji će koristiti sistem zajedno sa dostupnim radiološkim i meteorološkim podacima i tako vršiti modeliranje eventualne disperzije radioaktivnosti koja se može dogoditi u slučaju radioloških i/ili nuklearnih nesreća. Crnoj Gori je za uspostavljanje tima dodijeljena hardverska i softverska oprema.</p> <p>U skladu sa novonastalom situacijom u Ukrajini i mogućim radijacionim i nuklearnim prijetnjama Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je 2022. godine, kao krovna nadležna institucija za oblast radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i zaštite od jonizujućih zračenja, obrazovalo Radni tim za koordinaciju i praćenje stanja radioaktivnosti.</p> <p>Sistem za procjenu rizika i prognoze (modeliranja) u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća (JRODOS), koji predstavlja podršku za odlučivanje u stvarnom vremenu, prije svega doprinosi blagovremenom djelovanju za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine i ujedno predstavlja obavezu Crne Gore u okviru Pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika, podoblast Nuklearna energija, nuklearna</p>
--	--	--	--	--

				<p>sigurnost i zaštita od zračenja. Osim toga, JRODOS sistem predstavlja obavezu koja upotpunjuje ispunjavanje članova 35, 36 i 38 Ugovora o EURATOM-u. Pored navedenog, aktivnosti JRODOS-a predviđene su Akcionim planom za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2018-2023. godina i Nacionalnim planom za djelovanje u slučaju radijacionog udesa.</p> <p>JRODOS tim svakodnevno vježba na platformi, dok će štabna vježba uz prisustvo predstavnika ENCO Konzorcijuma, koji u ime Evropske komisije sprovodi projekat u državama Zapadnog Balkana.</p> <p>Trenutno se JRODOS tim priprema za potrebnu nacionalnu vježbu koja će se održati 27-28. februara 2023. godine. Predstavnici JRODOS tima bili su posmatrači nacionalnih vježbi testiranja JRODOS sistema u Sjevernoj Makedoniji i Bosni i Hercegovini.</p>
19.	Sjedinjene Američke Države	Član 16.2 4.6.2	Na koje ste izazove naišli u obrazovanju javnosti u vezi s obavještenjima o hitnim reakcijama i nesrećama u drugim zemljama?	<p>Informisanje građana radi podizanja svijesti i uspostavljanja povjerenja realizuje se primjenom medijskih alata: internet portala, radija, televizije, izdavanjem raznih brošura, uputstava i dr. Postoji nivo komunikacije koji treba unaprijediti. Obavješćavanje javnosti o važnim aktivnostima prilikom sprovođenja IPA projekata i drugih regionalnih projekata koji se realizuju u Crnoj Gori uz učešće relevantnih nacionalnih institucija (regionalnih i/ili međunarodnih) se redovno sprovodi preko dostupnih informacionih kanala. Novim zakonskim rješenjem iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja predviđeno je donošenje Programa komunikacije za oblast zaštite od jonizujućih zračenja sa akcionim planom koji se donosi radi informisanja javnosti i zainteresovanih pravnih lica, drugih organa i organizacija i podizanja svijesti o pitanjima zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti, upravljanja radioaktivnim otpadom i zaštite od radona i smanjenje rizika od katastrofa. Program komunikacije treba da donese Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na period od tri godine. Sredstva za sprovođenje Programa komunikacije obezbjeđuju se iz Budžeta, donacija i drugih izvora.</p> <p>Za obavješćavanje drugih zemalja Crna Gora je dio jedinstvenog sistema razmjene informacija u incidentima i vanrednim situacijama (akcidenti) za rano upozoravanje na incidente koji uključuju</p>

				radioaktivne izvore sa potencijalnim prekograničnim uticajem (USIE). Crna Gora je članica ECURIE platforme za ranu razmjenu informacija u slučaju radijacionog vanrednog događaja (European Community Urgent Radiological Information Exchange), a očekuje se da postane i članica EURDEP platforme za razmjenu radijacionih podataka.
20.	Peru	Član 16.3 16(3)Pripremljenost za hitne slučajeve za ugovorne strane koje ne posjeduju nuklearna postrojenja	Jesu li sprovedene hitne vježbe ili su planirane? Planiraju li se te vježbe izvesti zajedno s drugim nuklearnim državama? / Crna Gora je okružena zemljama koje imaju nuklearne elektrane, pa joj prijeti moguća nuklearna nesreća.	Vježbe za provjeru kapaciteta države za odgovor na vanredne situacije za različite rizike i testiranje nacionalnih planova su satavni dio godišnjih planova i programa rada u Ministarstvu unutrašnjih poslova i Direktoratu za zaštitu i spašavanje. U prethodnom periodu održano je nekoliko štabnih (TTX) vježbi na kojima je simuliran „nuklearni akcident“. Održane su i štabne (TTX) vježbe sa ciljem testiranja JRODOS platforme. Terenske vježbe se uglavnom realizuju kroz međunarodnu saradnju, nacionalne, ili regionalne projekte. Crna Gora je nenuklearna zemlja ali izrađena Procjena rizika pokazuje da može biti pogodjena transnacionalnim nesrećom. Najbliže nuklearne elektrane su u Mađarskoj, Bugarskoj i Sloveniji. Do sada nijesu planirane vježbe sa drugim nuklearnim zemljama. Nadležne institucije učestvuju u vježbama koje orgnizuje IAEA- Međunarodna agencija za atomsku energiju kao što su ConvEx 1 i ConvEx 2, i u vježbama koje sprovodi Evropska komisija korišćenjem ECURIE platforme.
21.	Peru	Član 10 Prioritet sigurnosti	Postoje li sigurnosni zahtjevi za druge faze korišćenja izvora zračenja kao što su rad, prevoz, skladištenje itd.? / Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti propisani su sigurnosni zahtjevi za proces upravljanja radioaktivnim otpadom.	Ne samo da postoje sigurnosni zahtjevi već su za svaku od ovih djelatnosti (rad, prevoz i skladištenje) predviđene i posebne dozvole koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine. Sigurnosni izvještaj je obavezan dokument prilikom apliciranja za dozvolu. Takođe, Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti dodatno se unaprijedio ovaj segment, na način da je propisano da se Sigurnosni izvještaj izrađuju privredna društva, pravna lica i preduzetnici koji su podnijeli zahtjev za izdavanje licence iz čl. 48, 49, 51, 53, 54, 56 do 66 i investitori objekata iz člana 87 ovog zakona, radi obezbjeđivanja sigurnosti objekta i djelatnosti i/ili aktivnosti koje se obavljaju u cilju zaštite ljudi i životne sredine od jonizujućih zračenja. U pitanju su:

				<ul style="list-style-type: none"> – Licenca o posjedovanju izvora jonizujućih zračenja; – Licenca o korišćenju izvora jonizujućih zračenja; – Licenca o prevozu radioaktivnih izvora; – Licenca o ispuštanju značajnih količina radioaktivnih efluenta u životnu sredinu; – Licenca o namjernom dodavanju radioaktivnih supstanci tokom proizvodnje i izrade potrošačkih ili drugih proizvoda uključujući i medicinske proizvode; – Licenca o trajnom prestanku korišćenja izvora jonizujućih zračenja i objekta u kojem su se izvori koristili – Licenca o probnom skladištenju ili licenca o probnom odlaganju; – Licenca o skladištenju ili licenca o odlaganju; – Licenca o trajnom prestanku skladištenja ili licenca o trajnom prestanku odlaganja radioaktivnog otpada; – Licenca o dekomisiji; – Licenca o posjedovanju nuklearnih materijala; – Licenca o korišćenju nuklearnih materijala; – Licenca o prevozu nuklearnih materijala; – Licenca o obavljanju djelatnosti i/ili aktivnosti sa povećanom izloženošću prirodnom izvoru zračenja; – Licenca o ispuštanju značajnih količina radioaktivnih materijala sa određenih radnih mjesta sa povećanom izloženošću prirodnom izvoru zračenja; – Licenca o obavljanju djelatnosti i/ili aktivnosti na radnim mjestima sa povećanom izloženošću radonu – Objekti u kojima se koriste zatvoreni radioaktivni izvori kategorije 1, 2 i/ili 3 i/ili otvoreni radioaktivni izvori kategorija 4 i/ili 5 koji treba da budu izgrađeni na način kojim se obezbjeđuje sigurna i bezbjedna primjena jonizujućih zračenja; – Objekti u kojima se skladište iskorišćeni radioaktivni izvori, radioaktivni materijal, radioaktivni otpad i nuklearni materijal i objekti u kojima se odlaze radioaktivni otpad i/ili
--	--	--	--	---

				<p>nuklearni materijali koji treba da budu izgrađeni na način da ispunjavaju mjere kojima se obezbjeđuje sigurnost i bezbjednost skladišta ili odlagališta radioaktivnog otpada.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prilikom izbora lokacije, planiranja i izgradnje navedenih objekata objekata organ uprave, zavisno od vrste objekta, izdaje saglasnost o ispunjavanju uslova u pogledu radijacione sigurnosti i bezbjednosti organu državne uprave nadležnom za poslove planiranja prostora i izgradnje objekata odnosno jedinicima lokalne samouprave. <p>Sigurnosni izvještaj izrađuje se angažovanjem stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja.</p> <p>Sigurnosni izvještaj ažurira se svake četvrte godine, a može se ažurirati i ranije, prema potrebi i na zahtjev organa uprave u skladu sa promjenama koje nastanu tokom obavljanja djelatnosti, pod uslovom da se izvještaj odnosi na trenutni status obavljanja djelatnosti.</p> <p>Ažuriranje Sigurnosnog izvještaja se vrši radi unapređenja mjera radijacione i nuklearne sigurnosti, mjera sprečavanja vanredne situacije i mjera saniranja posljedica ako do nje dođe.</p> <p>Ocjenu sigurnosnog izvještaja vrši organ uprave prilikom izdavanja licenci za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti i saglasnosti za navedene objekte.</p> <p>Ako se ocjenom utvrdi da sigurnosni izvještaj ne sadrži propisane podatke i da podaci ne odgovaraju činjeničnom stanju, organ uprave može podnosiocu zahtjeva odrediti rok za doradu sigurnosnog izvještaja.</p> <p>Ako podnosilac zahtjeva ne postupi u skladu datim preporukama za doradu organ uprave će odbiti zahtjev.</p> <p>Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donijeće Pravilnik o sadržaju Sigurnosnog izvještaja, u zavisnosti od obavljanja djelatnosti i/ili aktivnosti.</p>
22.	Peru	Član 7.2 7(2)(iv) Primjena propisa i provjera uslova pod	Postoji li visoka zakonska odredba koja ovlašćuje regulatorno tijelo za sprovođenje propisa? / Zakon o	Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, kao i drugi povezani zakoni (Zakon o inspekcijskom nadzoru, Zakon o prevozu opasnih materija, Zakon o upravnom postupku, Zakon o

		kojima su izdate dozvole	zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti uređuje pitanja zaštite od zračenja i sigurnosti u zemlji.	<p>zaštiti i spašavanju i dr.) propisali su nadležnosti regulatornom tijelu da sprovodi propise. Dakle, postoji zakonska odredba.</p> <p>Takođe, Uredba o organizaciji i načinu rada Državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22 i 139/22) takođe je dala jasne nadležnosti i odgovornosti svakog organa državne uprave i organa uprave.</p> <p>Takođe, Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti propisane su nadležnosti i odgovornosti regulatornog tijela.</p>
23.	Peru	Član 7.2 7(2)(iii) Inspekcijski nadzor i procjena	Jesu li u Zakonu utvrđena prava regulatornog tijela za obavljanje inspekcijskog nadzora? Što je djelokrug ekološke inspekcije? / Inspekcijski nadzor u oblasti zaštite od zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti obavlja ekološka inspekcija Uprave za inspekcijske poslove.	<p>U Zakonu o inspekcijskom nadzoru i materijalnom Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i Zakonu o prevozu opasnih materija su utvrđena prava nacionalnog regulatornog tijela. Međutim, za vrijeme vršenja inspekcije prepoznati su određeni nedostaci, pa je bilo potrebno unaprijediti pravni okvir. Naravno, i izmjena standarda i pravne tekovine Evropske unije zahtijevali su izmjenu pravnog okvira. Inspekcijski nadzor u oblasti zaštite od zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti obavlja inspektor za zaštitu od zračenja koji je fizički smješten zajedno sa ekološkom inspekcijom u Upravi za inspekcijske poslove.</p> <p>Djelokrug rada ekološke inspekcije odnosi se na inspekciju nad sprovođenjem odredbi koje proizilaze iz propisa iz oblasti životne sredine i pregovaračkog poglavlja 27- Životna sredina i klimatske promjene.</p> <p>Ekološka inspekcija pripada pregovaračkom poglavlju 27, što je još jedan od razloga zašto inspekcija za zaštitu od zračenja ne treba da bude u sklopu iste.</p> <p>Inspektor za zaštitu od zračenja nema nikakvu povezanost sa radom ekološke inspekcije, iako se u istoj nalazi. S tim u vezi, potrebno je razmotriti mogućnost da se inspekcija za zaštitu od zračenja izmjesti kao posebna inspekcija ili u okviru neke srodnije inspekcije, kao što je inspekcija zaštite i zdravlja na radu, jer se o radijacionoj sigurnosti sa aspekta zaštite na radu različiti izvještaji o radu predaju u okviru</p>

				<p>pregovaračkog poglavlja 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, oblast Zaštita zdravlja na radu.</p> <p>Osim ovog pregovaračkog poglavlja, izvještaji inspekcije za zaštitu od zračenja se pripremaju i za poglavlja 15 -Energetika, 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, 28 - Zaštita potrošača i zdravlja, 30 - Vanjski odnosi i 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.</p> <p>Inspektor za zaštitu od zračenja učestvuje kao pridruženi član u pregovaračkom timu u navedenim poglavljima, sa aspekta radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti.</p> <p>Inspektor za zaštitu od zračenja sprovodi zajedničke inspekcije nuklearnih materijala sa IAEA inspektorima i član je tima za vođenje Baze podataka o incidentima i nedozvoljenom prometu nuklearnog i radioaktivnog materijala (ITDB) za Crnu Goru. Osim navedenog, inspektor za zaštitu od zračenja član delegacije regulatornog tijela, posebno na Preglednim sastancima Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom i Konvencije o nuklearnoj sigurnosti.</p> <p>U vršenju nadzora nad sprovođenjem mjera zaštite od jonizujućeg zračenja (što je propisano članom 48 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti) inspektor ima pravo i dužnost da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – naredi otklanjanje nedostataka u vezi sa radom s izvorima jonizujućeg zračenja; – obustavi rad sa izvorima jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala i oduzme dozvolu za obavljanje radijacionih djelatnosti dok se ne ispune propisani uslovi; – zabrani promet i korišćenje izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala dok se ne ispune propisani uslovi; – naredi otklanjanje utvrđenih nedostataka i ispunjenje propisanih uslova pravnim licima koja obavljaju poslove u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja;
--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> – zabrani pravnim licima ovlaštenim za obavljanje poslova u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja djelatnost dok ne otklone utvrđene nedostatke, odnosno ne ispune propisane uslove; – zabrani promet izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala preko granice Crne Gore dok se ne ispune propisani uslovi; – naredi otklanjanje utvrđenih nedostataka i ispunjenje propisanih uslova za mjerenja na graničnim prelazima; – naredi dekontaminaciju životne sredine; – naredi vođenje propisanih evidencija; – naredi propisano odlaganje radioaktivnog otpada; – naredi ispunjenje propisanih uslova i otklanjanje drugih nedostataka za koje se utvrdi da mogu izazvati štetne posljedice za zdravlje ljudi ili životnu sredinu. <p>Shodno navedenom zakonu, inspektor vrši kontrolu da li pravno lice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 21) Agenciji dostavlja izvještaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini u propisanom roku, a u slučaju radijacionog udesa ili na zahtjev Agencije odmah (član 10 stav 1); 22) sprovodi propisana mjerenja radi procjene nivoa izlaganja jonizujućem zračenju profesionalno izloženih lica, lica na školovanju i naučno-istraživačkom radu, pacijenata i stanovništva (član 11 stav 1); 23) vrši sistematsku upotrebu izvora jonizujućeg zračenja u dijagnostičke svrhe suprotno propisanim uslovima (član 13 stav 3); 24) vodi evidenciju o izvršenim mjerenjima iz čl. 11 i 13 i izvještaj o tim mjerenjima ne dostavi Agenciji (član 14 stav 1); 25) profesionalno izložena lica ispunjavaju uslove za rad sa izvorima jonizujućeg zračenja shodno odredbama člana 15 ovog zakona; 26) dozvoljava izlaganje jonizujućem zračenju licima iz člana 18 ovog zakona ili ne sprečava izlaganje jonizujućem zračenju iznad propisanih granica za stanovništvo (član 18);
--	--	--	--	--

				<p>27) ugradjuje radioaktivni gromobran ili jonizujuće detektore dima koji imaju izvor jonizujućeg zračenja u gasovitom stanju ili izvor jonizujućeg zračenja čiji su produkti raspada u gasovitom stanju (član 19 st. 3 i 4);</p> <p>28) od Agencije ne pribavlja potvrdu o evidentiranju izvora jonizujućeg zračenja malog radijacionog rizika (član 20 stav 1);</p> <p>29) obavlja radijacionu djelatnost bez dozvole Agencije (član 21 stav 1);</p> <p>30) ne uspostavlja i ne sprovedi Program osiguranja i kontrole kvaliteta mjera zaštite od jonizujućeg zračenja (član 27 stav 1);</p> <p>31) prouzrokuje kontaminaciju, a odmah ne obavijesti Agenciju i ne sprovede dekontaminaciju na propisan način (član 28 stav 1);</p> <p>32) ne obezbijedi nivo zaštite tako da se spriječi izlaganje iznad granica propisanih za stanovništvo (član 30);</p> <p>33) ne vodi evidenciju u slučaju povećane koncentracije prirodnih radionuklida iznad propisanih granica i ne dostavi je jednom godišnje Agenciji (član 31 stav 1);</p> <p>34) vrši ispitivanja, mjerenja, kontrole i sve ostale stručne poslove bez dozvole Agencije (član 32 stav 1);</p> <p>35) ne prijavi svaku promjenu o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je dobijena dozvola Agencije (član 33 stav 3);</p> <p>36) radioaktivni otpad ne sakuplja, obezbijedi, evidentira i skladišti na propisan način i po propisanim uslovima do predaje ovlašćenom pravnom licu iz člana 38 (član 37 stav 1);</p> <p>37) upravlja skladištem radioaktivnog otpada bez dozvole Agencije (član 38 stav 1);</p> <p>38) vodi evidenciju o radioaktivnom otpadu i podatke iz te evidencije dostavlja Agenciji u rokovima i na način koji odredi Agencija (član 38 stav 5);</p> <p>39) vrši promet izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala bez dozvole Agencije (član 41 stav 1);</p> <p>40) stavlja u promet proizvode iz člana 44 koji sadrže radionuklide iznad propisanih granica (član 44 stav 1).</p>
--	--	--	--	---

				<p>Inspektor za zaštitu od zračenja je učestvovao u izradi i dostavljanju informacija u vezi ispunjavanja međunarodne obaveze prema Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju u okviru sprovođenja Ugovora o neproliferaciji nuklearnog oružja (NPT), kao i u vezi priloga za podoblast Nuklearna energija, nuklearna sigurnost i zaštita od jonizujućeg zračenja za sastanak Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalni razvoj (izvještaj se podnosi Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma).</p> <p>Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je preko donatorske podrške Međunarodne agencije za atomsku energiju, a za potrebe rada inspekcije za zaštitu od zračenja tražilo opremu. Oprema se sastoji od gama i neutronskog identifikatora. Uređaj je isporučen Crnoj Gori.</p> <p>Takođe, inspektor za zaštitu od zračenja je učestvovao u izradi publikacije Međunarodne agencije za atomsku energiju „Interfejs za nuklearnu sigurnost i nuklearnu bezbjednost: pristupi i nacionalna iskustva, Serija tehničkih izvještaja br. 1000 ", čime je dat doprinos za nacionalno iskustvo u ovoj oblasti. Cilj publikacije je pružiti bolje razumijevanje važnih elemenata interfejsa između nuklearne sigurnosti i nuklearne bezbjednosti za objekte i aktivnosti i istaknuti izazove, mogućnosti i dobre prakse za efikasno upravljanje prilikom planiranja i sprovođenja različitih programa i aktivnosti.</p>
24.	Peru	<p>Član 7.2</p> <p>Nacionalni sigurnosni zahtjevi i podzakonska akta</p>	<p>Koliko dugo se očekuje odobrenje? / Trenutno je u izradi novi Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti koji će biti veliki korak u nuklearnoj i sigurnosnoj regulativi.</p>	<p>Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, utvrdila je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 30. novembra 2022. godine, nakon čega je upućen Skupštini Crne Gore na usvajanje. Očekuje se da će se Predlog zakona usvojiti na prvoj narednoj sjednici (proljećnoj) Skupštine.</p>

25.	Brazil	Član 16 16.1	U izradi dokumenta pod nazivom Procjena rizika od katastrofa Crne Gore učestvovala su različita državna tijela, tijela uprave, akademska i nevladina zajednica. Jesu li u njegovoj izradi učestvovali stručnjaci iz susjednih zemalja?	<p>U procjenjivanju rizika od radijacionih i nuklearnih nesreća u dokumentu „Procjena rizika od katastrofa Crne Gore,, koji je izradjen 2021. godine izvršen je prije svega izbor stručnog i iskusnog kadra u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i smanjenje rizika od katastrofa. Radnu grupu činili su predstavnici relevantnih institucija u Crnoj Gori i to: Ministarstva unutrašnjih poslova-Direktorata za zaštitu i spašavanje, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine i CETI-a d.o.o. Podgorica. Predstavnici iz gore navedenih institucija su predstavnici nacionalnog regulatornog tijela (MEPPU, AZŽS, MUP) i tehničke službe (CETI).</p> <p>U izradi ovog dokumenta nisu učestvovali stručnjaci iz susjednih država, ali je dokument preveden dostavljen i predstavljen Evropskoj komisiji i crnogorskoj javnosti.</p>
-----	--------	-----------------	--	--